

DEFENSOR LEGIS

Oikeustapausten hakemisto - Register till rättsfalen

(1.1. - 31.12.1997 julkaistut oikeustapaukset)

KORKEIMMASTA OIKEUDESTA - FRÅN HÖGSTA DOMSTOLEN

Holhous. - Virkaholhooja.

Vajaavaltaisen veli pyysi, että virkaholhooja vapautetaan holhoojan tehtävästä ja että hänet määrätään veljensä holhoojaksi. Vaikka virkaholhooja ei ollut osoittautunut tehtävään sopimattomaksi, hakemukseen suostuttiin, koska veli oli sopiva holhoojaksi eikä holhousta enää ollut tarvetta järjestää holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain nojalla ja edellytykset virkaholhoojan toimimiselle holhoojana olivat siten lakanneet. L holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa 1 §.
(D:S-96/940, T:3003, KKO:1997:126) DL 5/97 s. 809

Irtaimen kauppa. - kaupan kohteen virheellisyys. - Välitön vahinko

Maahantuojaa oli myynyt konepajalle lautasaluslaattoja, jotka konepaja oli kiinnittänyt valmistamiensa virtakiskojen osiksi. Konepaja oli toimittanut kiskoja asiakkailleen. Koska laatat olivat virheellisiä ja saattoivat vahingoittaa virtakiskoja, konepaja oli joutunut tarkastamaan kiskoja ja vaihtamaan laatat virheettömiin. Tästä työstä ja nostoauton vuokraamisesta konepajalle aiheutuneita kuluja pidettiin välillisenä vahinkona.
(D:S95/1904, T:1555, KKO:1997:61) DL 4/97 s. 643

Jatkuva rikos. - Kätkemisrikos.

Varastetun tavaran kätkemistä ei pidetty jatkuvana rikoksena. (Ään.) Vrt. KKO:1980-II-127 KKO:1984-II-15, KKO:1986-II-88 RL 32 luku 1 § (19.12.1889) RL 32 luku 1 § (769/90)
(D:R-95/1444, T:513, KKO:1997:11) DL 2/97 s. 353

Kansainvälinen yksityisoikeus. - Omavelkainen takaus.

Ruotsalainen yhtiö oli saanut Ruotsissa lainan ruotsalaiselta pankilta. Suomessa asuva henkilö oli antanut lainasta takaussitoumuksen Suomessa. Kysymys siitä, oliko takaussitoumukseen sovellettava Suomen vai Ruotsin lakia. (Ään.)
(D:S-95/1548, T:4750, KKO:1996:144).
Kommentoinut *Timo Esko* DL 6/97 s. 938

Kiinteistönvälittäjä.- Vahingonkorvaus.

Kiinteistönvälittäjä oli vastuussa vahingosta, joka aiheutui siitä, ettei ostaja saanut haltuunsa rasiuksista vapaana myytyyn tilaan kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja. L kuluttajansuojasta kiinteistönvälityksessä 6 § 1 mom, 10 § ja 13 §.
(D:S-96/938, T:2999, KKO:1997:125) DL 5/97 s. 807

Konkurssi. - Konkurssivalvonta.

Pankki oli ennen konkurssin alkua kuitannut velallisen tililtä tältä olevan saatavansa. Konkurssipesän vaatimuksesta pankki oli ilman takaisinsaantioikeudenkäyntiä palauttanut kuittauksella saamansa suorituksen. Pankki sai jälkivalvontana valvoa suorituksen peruuntumisen johdosta uudelleen syntyneeksi ilmoittamansa saatavan. TakSL 25 § (D:S-95/455, T:745, KKO 1996:21).
Kommentoinut *Mika Savola* DL 1/97 s. 157

Maksuton oikeudenkäynti.- Oikeudenkäyntiavustaja.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla määrätty avustaja oli esittänyt HO:lle palkkioista eritellyn laskun arvonlisäveroineen määrältään yhteensä 4 819 markkaa. HO oli perusteluitta määrännyt avustajalle maksettavaksi 1 100 markan palkkion. Kysymys palkkioratkaisun perustelemisesta ja palkkion määrästä.
(D:R-96/662 T:524 KKO:1997:12) DL 2/97 s. 355

Oikeudenkäyntimenettely. - Riita-asia. - Takaus. - Takauksen vanhentuminen

Vastaaja, joka oli antanut omavelkaisen takauksen pankkitakauksesta annetun vastasitoumuksen maksamisesta, oli vastustanut pankin häneen kohdistamaa velkomuskannetta takausasetuksen 4 §:n nojalla vanhentuneena sillä perusteella, että pankki oli valvonut päävelan velallisen konkurssissa yli vuotta ennen kanteen vireilletuloa. Kantaja oli kiistänyt vanhentumisväitteet. KäT oli kirjallisen valmistelun jälkeen hylännyt kanteen vanhentuneena.
Kantajan vaatimukset olivat riitaisia eikä niitä voitu pitää oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla selvästi perusteettomina. Asia palautettiin valmistelun jatkamista varten KäO:een.
(D:S-96/1283, T:1551, KKO:1997:60 DL 4/97 s. 641

Oikeudenkäyntimenettely. - Rikosasia. - Asianosaisen kuuleminen. - Todistelu.

KäO oli vastaaja A:n ollessa henkilökohtaisesti saapuvilla lykännyt asian syyttäjän pyynnöstä selvityksen esittämistä varten jatkokäsittelyyn, johon A oli velvoitettu saapumaan uhalla, että asia hänen poissaolostaan huolimatta voitiin ratkaista.
Asiaa lykättäessä A oli saanut tiedon siitä, että jatkokäsittelyssä esitettiin selvitystä häntä vastaan. A:lle tiedoksiannetussa haasteessa oli ilmoitettu nimeltä asiassa kuultava todistaja. A:n ollessa poissa todistajaa voitiin kuulla ja asia ratkaista eikä käräjäoikeuden tarvinnut todistajan kuulustelemisen jälkeen lykätä asiaa varatakseen A:lle tilaisuuden kuulustella todistajaa tai lausua todistajankertomuksen johdosta.
OK 17 luku 9 § 2 mom KPSop 14 artikla 3 kappale e-kohta Euroopan ihmisoikeussopimus 6 artikla 3 kappale d-kohta
(D:R-96/1159, T:3065, KKO:1997:128) DL 6/97 s. 943

Osakeyhti. - Samaistaminen. - Panttaus. - Panttauksen pätevyys. - Konkurssi. - Etuoikeus.

Emoyhtiö oli valvonut tytäryhtiönsä konkurssissa tältä olevan saatavansa tytäryhtiön omaisuuteen vahvistetun yritysikiinnityksen tuottamin etuoikeuksin. Etuoikeus oli riitautettu sillä perusteella, että emoyhtiöllä oli osakeomistuksensa vuoksi 63,4 prosentin äänivalta tytäryhtiössä ja että velkakirjat, joiden maksamisen vakuudeksi yritysikiinnitys oli vahvistettu, olivat siten yrityksen omistajan hallussa.
Emoyhtiön ei pelkästään sanotun määräysvaltansa nojalla katsottu omistavan tytäryhtiön kiinnitettyä omaisuutta. Panttivelkakirjojen osoittamat saatavat vahvistettiin maksettavaksi yritysikiinnityksen kohteena olleesta omaisuudesta. (D:S-95/2150, T:690, KKO:1997:17) DL 3/97 s. 532

Pahoinpitely. - Urheilu.

A oli jääkiekkopelissä lyönyt vastustajan pelaajaa B:tä poikittaisella mailalla niskaan niin, että B oli saanut aivotärähdyksen ja muita vammoja. Koska A:n teko ylitti pelitilanteessa tavanomaisen rajuuden ja voimankäytön rajat, hänen katsottiin syyllistyneen pahoinpitelyyn.
RL 21 luku 5 § 1 mom.
(D:R-96/43, T:3066, KKO:1997:129) DL 6/97 s. 946

Panttaus. - Osakeyhtiö.

Yhtiö A oli samassa tilaisuudessa ensin ostanut yhtiö C:ltä sen omistaman yhtiö B:n kaikki osakkeet ja sitten pantannut ostamansa osakkeet, joista ei ollut olemassa osakekirjoja, rahoitusyhtiölle omien velkojensa vakuudeksi. Tilaisuudessa yhtiö C:tä edustanut X oli myös yhtiö B:n hallituksen puheenjohtaja. Osakkeiden kaupan ja panttauksen katsottiin muodostaneen sellaisen kokonaisuuden, että X oli myös yhtiö B:n

hallituksen jäsenenä saanut panttauksesta tiedon sellaisella tavalla, ettei erillisen panttausilmoituksen tekeminen yhtiö B:n hallitukselle ollut tarpeen panttauksen saattamiseksi yhtiö A:n velkoja sitovaksi. (D:S-95/1066, T:485, KKO:1997:10) DL 3/97 s. 528

Perintö. - Kuolinpesän osakkaan velkavastuu.

Kysymys siitä, olivatko kuolinpesän osakkaat ryhtyneet sellaisiin pesää koskeviin toimiin, että he olivat tulleet henkilökohtaiseen vastuuseen vainajan ja pesän veloista. PK 21 luku 1 § PK 21 luku 18 § (D:S-96/891, T:2882, KKO:1997:123) DL 5/97 s. 805

Sopimus. - Sopimuksen syntyminen. - Rakennusurakka.

Kunnan tekninen lautakunta oli toimivaltansa nojalla varauksitta hyväksynyt yhtiön kunnalle tekemän tarjouksen tievalaistusurakan suorittamisesta. Lautakunnan esittelijänä toiminut kunnaninsinööri oli ilmoittanut yhtiölle tarjouksen hyväksymisestä. Kunnanhallitus oli sen jälkeen siirtänyt urakasta päättämisen käsiteltäväkseen. Kysymys siitä, oliko kuntaa sitova urakkasopimus syntynyt kunnaninsinöörin ilmoituksen perusteella. (Ään.)

(D:S-95/66, T:2381, KKO 1996:84)

Komentoinut *Mika Savola* DL 2/97 s. 344

Ylimääräinen muutoksenhaku.

KÄO oli määrännyt konkurssivalvonnat toimitettavaksi pesänhoitajalle. Hänen valvonnoista laatimansa luettelo oli siten virheellinen, että siitä puuttui velkoja A:n valvoman saamisen määrä. KäO, jolle ei ollut toimitettu A:n valvontakirjelmää, ei ollut konkurssituomiossa vahvistanut A:n saatavaa maksettavaksi eikä muutoinkaan lausunut A:n valvonnasta. Kysymys siitä, voitiinko oikaisua konkurssituomioon hakea vain kanteluteitse HO:lta vai oliko olemassa myös OK 31 luvun 7 §:ssä tarkoitettu purkuperuste.

(D:H-95/411, T:615, KKO:1997:14) DL 3/97 s. 530

Ylimääräinen muutoksenhaku. Takaus. - Omavelkainen takaus.

A oli pankkitakauksen vastasitoumuksessa sitoutunut korvaamaan takaajapankille kaiken sen, mitä pankki takaussitoumuksensa perusteella on katsonut olevansa velvollinen suorittamaan. Pankki oli vastasitoumusta esittämättä valvonut A:n konkurssissa pankkitakauksen perusteella takaajana maksamansa määrän. KKO katsoi pankin valvoneen A:n konkurssissasen saatavan, jonka se pankkitakauksen perusteella oli katsonut olevansa velvollinen suorittamaan ja jonka A oli vastasitoumuksessa sitoutunut korvaamaan pankille. Kun vastasitoumuksen täyttämistä omavelkaiseen takaukseen menneen B:n takaus käsitti tämän saatavan, hylättiin purkuhakemus, jossa B vaati lainvoimaisuusluottamuksen purkamista sillä perusteella, ettei pankki ollut valvonut A:n konkurssissa vastasitoumusta.

(D:H-96/291, T :1547, A:9.5.1997, KKO:1997): DL 4/97 s. 639

Yrityssaneeraus.- Konkurssi. - Konkurssivalvonta. - Etuoikeus

Velkojan saatava oli osakeyhtiön yrityssaneerauksen yhteydessä saneerausohjelman osana muutettu ns. vakautetuksi lainaksi. Saneerausohjelman raukeamisen yhtiön konkurssin johdosta ei katsottu vaikuttaneen saatavan vakauttamisen pysyvyyteen eikä siten vakautuksesta johtuvaan velkojan maksunsaantijärjestykseen.

(D:S-94/1584), T:2640, KKO 1996:91)

Komentoinut *Jyrki Tähtinen* DL 1/97 s. 164

Yhteinen vankeusrangaistus.

Yhteinen vankeusrangaistus RL 7 luvun 6 §:n 1 momentissa ja 8 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa voitiin määrätä myös muutoksenhakuuomioistuimessa. RL 7 luku 6 § 1 mom RL 7 luku 8 §

(D:R-96/24, T:582, KKO:1997:13) DL 2/97 s. 357

KORKEIMMASTA HALLINTO-OIKEUDESTA - FRÅN HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLEN

Arvonlisävero - EU-oikeus ja kansallinen viranomaisen - Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttaminen - Verovelvolliseksi hakeutuminen - Vähennysten ajallinen kohdistaminen.

Yhtiö, jonka toimialana oli kiinteistöjen vuokraus ja hallinta, rakennutti vuokrattavaksi tarkoitettun liikerakennuksen. Rakennustyöt aloitettiin kesäkuussa 1995 ja rakennuksen arvioitiin valmistuvan syksyllä 1996. Suurin osa vuokrasopimuksista oli jo tehty kesäkuussa 1996 yhtiön hakeutuessa verovelvolliseksi. Euroopan yhteisöjen neuvoston kuudennen arvonlisäverodirektiivin (77/388/ETY) 4 artiklan 1 kohdan ja sen tulkintaa koskevan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisun Rompelman (268/83) mukaisesti yhtiön voitiin katsoa aloittavan toimintansa verovelvollisena jo sen ostaessa liikerakennuksen rakennustyön. Yhtiö voi arvonlisäverolain säännösten estämättä kohdistaa vähennykset rakennuskustannuksista suoritettavasta arvonlisäverosta sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana ostettu tavara tai palvelu on vastaanotettu taikka ostohinta tai sen osa on maksettu ennen mainittua ajankohtaa. Edellytyksenä oli kuitenkin, että yhtiö oli hakeutunut verovelvolliseksi kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta ja esittänyt luotettavan selvityksen kiinteistön tulevasta käytöstä. Ennakkotieto ajalle 1.1.1996-31.12.1997.Vrt. KHO:1995-B-574. (D:2617/6/96, T:4056, KHO:1996-B).

Kommentoinut *Mikko Pikkujämsä* DL 2/97 s. 359

Ulkomaalainen - Maasta karkottaminen - Euroopan unionin kansalainen - Törkeä huumausainerikos - Rikoksen laatu - Euroopan yhteisön perustamissopimus - Yleinen järjestys ja turvallisuus.

(D:136/3/97 (ATK) T:557, KHO:7.3.1997).

Kommentoinut *Markku Fredman* DL 4/97 s. 646

KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUNNASTA - FRÅN KONSUMENTKLAGONÄMNDEN Pantinhaltijan vastuu myyjänä. - Käytetyn osakeasunnon kauppa. - Ostotarjouksen tulkinta.

E oli myynyt pantinhaltijan asunnon KO:lle. K. esitti E:tä kohtaan vaatimuksia asunnossa olleiden virheiden perusteella.

Lautakunta katsoi, että asunto-osakkeita myyvän pantinhaltijan ja niiden omistajan asema ostajaan nähden ovat rinnastettavissa toisiinsa. Pantinhaltija saa päättää, myykö hän osakkeet ja millä ehdoin, kunhan hän ottaa huomioon velallisen edut. Pantinhaltija saa myös ottaa saatavansa kauppahinnasta päältä pois. Näin ollen oli perusteltua, että pantinhaltijamyymää koskivat vastaavat velvollisuudet ostajaa kohtaan kuin osakkeet omistavaa myyjää. Lautakunta katsoi pantinhaltijaa edustaneen kiinteistönvälittäjän kanssa käytyjen sopimusneuvottelujen ja ostotarjous sopimuksen sanamuodon perusteella selvitetyksi, että asunto ei ollut sopimuksen mukainen ja suositti pantinhaltijaa maksamaan sopimusrikkomuksen vuoksi K:lle vahingonkorvausta. (

D:95/36/1267, A:19.5.1997).

Kommentoinut *Pauli Ståhlberg* DL 5/97 812

EUROOPAN YHTEISTÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIOITA - FRÅN DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOLS RÄTTSFALL

Palvelujen tarjoamisen vapaus - Velkomusasioiden hoitaminen tuomioistuimissa - Lupa -EY:n perustamissopimuksen 59 artikla asiassa C-3/95. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (viides jaosto) 12 päivänä joulukuuta 1996.

EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan vastaisena ei ole pidettävä sellaista kansallista sääntelyä, jonka mukaan ainoastaan asianajajat saavat ajaa toisten velkomusasioita ammattimaisesti tuomioistuimissa ja jolla siten kielletään sellaisia yrityksiä, joilla on kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa, harjoittamasta tällaista toimintaa.

Kommentoinut *Olli Tarkka* DL 1/97 s. 173

AJANKOHTAISTA EUROOPPA-OIKEUTTA AKTUELLT INOM EUROPARÄTT

Jäsenvaltion korvausvastuu ja direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönti

Yhdistetyt asiat C-178/94, C-179/94, C-184/94, C-189/94 ja C-190/94, Erich Dillenkofer ym. vastaan Saksan liittotasavalta, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 8.10.1996.

(Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annettu direktiivi 90/314/ETY -- Direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönti -- Jäsenvaltion vastuu ja korvausvelvollisuus)

Tehokas oikeussuoja Euroopan yhteisön oikeudessa ja kansallinen prosessiautonomia - onko kansallisen tuomioistuimen sovellettava yhteisön oikeutta viran puolesta?

Yhdistetyt asiat C-430/93 ja C-431/93 *Jeroen van Schijndel ja Johannes Nicolaas Cornelis van Veen vastaan Stichting Pensiofonds voor Fysiotherapeuten*, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.12.1995, 1995 ECR I-4705.

(Työeläkerahaston käsittely yrityksenä - Pakollinen jäsenyys työeläkejärjestelmässä - Yhtäpitävyys kilpailusääntöjen kanssa - Voidaanko kysymys yhteisön oikeudesta esittää ensimmäistä kertaa muutoksenhaun yhteydessä muuttaen oikeudenkäynnin kohdetta ja edellyttäen tosiseikkojen tutkimista) Asia C-312/93 *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS vastaan Belgia*, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.12.1995, 1995 ECR I-4599.

(Kansallisen tuomioistuimen toimivalta tutkia viran puolesta kysymys kansallisen oikeuden yhtäpitävyydestä yhteisön oikeuden kanssa)
Antti Maunu DL 2/97 s. 333

Komission velvollisuuksista kartelliasetuksen nojalla tehtyjen valitusten käsittelyssä - valittajien prosessuaalisten oikeuksien vahvistuminen oikeuskäytännössä

Asia C-282/95 P *GuJrin Automobiles v. komissio*, tuomio 18.3.1997 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

***** (Muutoksenhaku - Kilpailu - Valitus - Laiminlyöntikanne - Asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklaan perustuva tiedonanto - Kannan määrittely, joka lopettaa laiminlyönnin - Valmisteleva toimenpide, jota vastaan ei voi nostaa kumoamiskannetta - Valittajalla oikeus saada lopullinen valituskelpoinen päätös valituksensa hylkäämisestä kohtuullisessa ajassa)

Elena Savia DL 514

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan vahvistuminen EU:n hallitusten välisessä konferenssissa

Euroopan unionin perustana olevien sopimusten muuttaminen edellyttää hallitustenvälisen konferenssin koollekutsumista ja jäsenvaltioiden yksimielistä päätöstä sopimusmuutoksista. Maastrichtissa vuonna 1992 allekirjoitetun unionisopimuksen N artiklassa määrätään hallitustenvälisen konferenssin järjestämisestä vuonna 1996.

Heidi Kaila DL 4/97 s. 618

Kumoamiskanteesta ja hallintopäätöksen kumoamisen vaikutuksista EY-oikeudessa

Asia T-227/95, *AssiDomän Kraft Products AB ym. v. komissio*, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 10.7.1997 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa)

(Kilpailu - Seuraukset siitä, että yhteisöjen tuomioistuin on kumonnut osittain perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta tehdyn päätöksen - Tuomion vaikutukset niihin, joille päätös on osoitettu mutta jotka eivät ole nostaneet siitä kumoamiskannetta - Perustamissopimuksen 176 artikla - Vaatimus maksettujen sakkojen osittaisesta palauttamisesta)

Veli-Pekka Paukku DL 5/97 s. 768

Alkoholijuomien vähittäismyyntimonopolin sallimisen edellytykset

Asia C-189/95 *Harry Franzén*, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 23.10.1997, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia E-6/96 *Tore Wilhelmsen AS ja Oslo kommune*, EFTAn tuomioistuimen neuvoa-antava lausunto 27.6.1997, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

Alkoholijuomien vähittäismyyntimonopoli - Kaupalliset valtion monopolit - Tavaroiden vapaa liikkuvuus - Terveys suojeleminen oikeuttamisperusteena

Elena Savia DL 6/97 s. 925